

Ocak 2023

PAY DEVİR VE SERMAYE İŞTİRAK BEDELLERİNİN DÖVİZ VEYA TÜRK LİRASI OLARAK BELİRLENMESİ VE ÖDENMESİ

(Bu makale 2 Ocak 2023 tarihinde Av. Dr. Umut Kolcuoğlu'nun Nasıl Bir Ekonomi Gazetesi'ndeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)

Geçtiğimiz yıllarda Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'da çeşitli değişiklik ve güncellemeler yapıldı. Bunlar neticesinde, pek çok konu bakımından 32 Sayılı Karar'ın ne şekilde uygulanacağı oldukça net olsa da hangi sözleşme ve işlemler çerçevesinde döviz kullanımının mümkün olduğu konusunda zaman zaman tereddüt yaşanıyor. Bu yazımızda, 32 Sayılı Karar ile Türk Ticaret Kanunu (TTK) düzenlemeleri çerçevesinde; sermayeye iştirak ve pay devir sözleşmeleri ve işlemleri kapsamındaki parasal tutarların döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesinin veya ödenmesinin mümkün olup olmadığı üzerinde duracağız.

TTK'nın asgari sermaye tutarlarını düzenleyen ilgili maddeleri uyarınca şirket sermayelerinin Türk lirası cinsinden belirlenmesi gerekiyor. Benzer şekilde, TTK'nın ikincil düzenlemeleri şirketlerin ticari defterlerinin kayıtlarında Türk para birimi kullanılması gerektiğini açıkça belirtiyor. Bütün bunlara paralel olarak uygulamada da ticaret sicilleri, şirket sermayelerinin Türk lirası cinsinden belirlenmesini şart koşuyor ve sermayenin ödendiğini tevsik eden mali müşavir raporlarında ve banka yazılarında da ilgili tutarları Türk lirası olarak görmek istiyor. Sermayenin Türk lirası cinsinden belirlenmesi konusunda herhangi bir tereddüt bulunmadığına göre, sermayeye iştirak anlamına gelen sermaye taahhüdü tutarlarının da ancak Türk lirası cinsinden belirlenebileceği sonucuna varılıyor. Bu durum; "Şirket kuruluşu veya sermaye artırımı esnasında taahhüt edilen bedelin döviz cinsinden belirlenmesi veya dövize endekslenmesi mümkün değilse de bu bedelin döviz cinsinden ödenmesi mümkün mü?" sorusunu akıllara getiriyor.

Mevzuatta, sermaye ödemelerinin döviz cinsinden yapılmasını doğrudan yasaklayan bir düzenleme yok; gerek TTK gerekse 32 Sayılı Karar bu konuda sessiz kalıyor. Uygulamada ise bu ödemeler gerek yabancı gerek Türk kişiler tarafından döviz cinsinden yapılabiliyor. Sermaye iştirak tutarı hangi para birimi üzerinden ödenirse ödensin, sermaye bu tutarın Türk lirası karşılığı olarak kabul ediliyor ve gerek sicil gerekse muhasebe kayıtlarında sermaye tutarı buna göre belirleniyor. Sermaye ve iştirak bedellerinin Türk lirası olarak kaydedilmesi zorunluluğu ilgili şirket hesabına döviz cinsinden aktarılan sermaye miktarının Türk lirasına fiilen çevrilmesini zorunlu kılmadığı için şirketler ilgili ödemeleri hesaplarında döviz cinsinden koruyabiliyor.

Pay devir işlemlerinde ise devir bedelinin döviz cinsinden veya dövize endeksli şekilde belirlenmesi ve bu şekilde ödenmesi konusunda 32 Sayılı Karar kapsamında getirilen sınırlamaları göz önüne almak gerekiyor. Nisan 2022'de yürürlüğe giren değişiklik uyarınca Türkiye'de yerleşik kişiler arasındaki menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedeli, her ne kadar döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılabiliyor olsa da ödeme yükümlülüklerinin Türk lirası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunlu tutuluyor. Değişikliğin yürürlüğe girmesini takiben, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın 21 Nisan 2022 tarihinde yayımladığı basın duyurusunda menkul ibaresini "gayrimenkul tanımına girmeyen her türlü mal ve eşya" olarak tanımlaması ile birlikte devredilen payı temsil eden pay senetlerinin menkul nitelikte olduğu kabul ediliyor. Bu kapsamda pay devir

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

işlemlerinde ilgili yasağa uyulması ve dolayısıyla, pay devir bedeli sözleşmede döviz cinsinden veya dövize endeksli belirlense bile Ödemenin Türk lirası cinsinden yapılması gerekiyor.

Öte yandan, senede bağlanmamış yani çıplak payların devri bakımından söz konusu payların menkul niteliği ve pay devir bedelinin Türk lirası cinsinden ödenmesi zorunluluğu olup olmadığı tartışmaya açık. 32 Sayılı Karar kapsamında çıplak pay senetlerinin devri konusunda herhangi bir sınırlama bulunmuyor. Bu sebeple, pay devir bedelinin döviz olarak veya döviz cinsinden belirlenebileceği ve ödemenin döviz cinsinden yapılabileceğini ileri sürenler bulunuyor. Fakat aynı zamanda, Bakanlığın açıklamasındaki menkul tanımının geniş anlamda yorumlanabileceği ve çıplak payların da pay senetleri ile aynı rejime tabii tutularak devir bedelinin Türk lirası olarak ödenmesinin zorunlu olacağı da ileri sürülüyor. Bu görüş çerçevesinde, çıplak payların aslen iktisabı için yapılan sermaye iştirak ödemelerinin de Türk lirası cinsinden yapılmasının zorunlu olduğu iddia edilebilir.

Özetle, her ne kadar ticari hayatta işlemlerin döviz ile yapılması bazı durumlarda tercih edilebiliyor olsa da mevzuat uyarınca öngörülen sınırlamalara dikkat etmek ve mevzuata uyumu sağlamak amacıyla pay sahiplerinin ve şirketlerin bu konuda gerekli özeni göstermeleri gerekiyor.

İLETİŞİM

Av. Dr. Umut Kolcuoğlu

ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr